37

PRIMA DISSERTATIO

DE MACHINÆ HUMANÆ VITIIS EORUMQUE CAUSIS DIGNOSCENDIS ATQUE EMENDANDIS.

Hanc
DIVINA ADSPIRANTE GRATIA,
Jubentibus Statutis Gratioſæ Facultatis,
PRÆSIDE
ELIA CAMERARIO
Prof. Ord. Med. & Conſil. Wirtemb.
PRO LICENTIA,
ac ſupremis in Medicina Honoribus conſequendis,
Solenni Eruditorum Examini ſubmittit
D. Febr. MDCCXXV.

GEORGIUS FRIDERICUS MOHR
Phyſicus Bœblingenſis.

TUBINGÆ,
Literis HIOBI FRANCKII.

NOBILISSIMO, AMPLISSIMOQUE

CIVITATIS BOEBLINGENSIS

MAGISTRATUI,

DOMINIS PATRONIS
ATQUE FAUTORIBUS

SUIS HONORATISSIMIS,

pro favore largisſimè ſibi exhibito
decentes agit gratias,

ac ſe ſuosque porrò ſubmiſsè
commendat

GEORGIUS FRIDERICUS MOH[…]
Phyſicus.

Q. D. B. V.

PRæcipua Machinæ Humanæ vitia, natasque ex iis magno numero moleſtias percenſere, ac penſitare penitius animum induximus. Attingemus proin artis ſaluberrimæ partes præcipuas, Pathologiam ſcilicet, Semioticen, ac Therapeuticen; Pathologiam vero cumprimis diſcentibus cenſemus commendandam, quam Antiſtites Medici Studii dudum, ac ſuo quidem merito vocant Animam Praxeos, cum ea occupetur in affectibus morboſis, eorumque cauſis, ſubjectoque ſeu loco affecto eruendis ac cognoſcendis. In Statu enim humani corporis præter naturam mutato, ac malè affecto conſiderandum qualis illa ſit diſpoſitio adverſa, atque unde illa ſit oriunda.

Corpus enim hoc mortale ſummi artificii exhibet Machinam, infinitis gaudentem organis, mirabili nexu combinatis, ſuaque munera exactiſſimè in ſanitatis ſtatu obeuntibus, omnia hic conſpirant amicè, fluida cum ſolidis, partes impetum facientes cum partibus movendis, perpetuo, dum vita durat, fluidorum per canaliculos ſuos motu vigente.

Audias hic potiſſimum in partes vocari Archeum à nonnullis, qui tanquam Præſes partium ac functionum omnia moderetur, ac tanquam movens à movendo, ſivè ab ipſis partibus corporis divellendus abſtrahendusque non ſit; hinc & in illum cumprimis redundare omne vitium, quod partes patiantur, utpote qui maximè & ultimatò in morbis afficiatur; Verum, uti ipſe Archeus gratis supponitur, non eſt quod adeò attendamus ad illum in Pathologia, cum nec noſtris ille directè ſubſit remediis; magisque neceſſarium

erit attendere ad ſpeciales organorum læſiones, modosque afficiendi cauſarum morbificarum diverſos. Idemque de iis monendum, qui plus juſto animæ tribuunt in cudendis avertendisque humani corporis morbis.

Cum igitur Machinæ tanto artificio connexæ actiones lædantur, quæ ab innumeris illis pendent organis varia conſtituentibus viſcera, palam eſt, eam in pejus mutationem partim ſpirituoſis fluidisque, à craſi laudabili deſciſcentibus, partim ſolidis ipſis organicisque partibus eſſe adſcribendam, ita tamen ut & hic variè illa concurrant, conſpirent ac cooperentur.

Exoritur ſic morbus affectusque præter naturam generalior, ſymtoma enim tanquam ſpecialius productum ab hoc pendet, cùm morbi in ipſa partium conſtitutione vitiata radicentur; ſivè illi ſint intemperiei, fluentes ex ataxia ſpirituum ac fluidorum vitio ſtatuque pravo, ſivè organici ſolidarumque partium læſione nixi, ac varia indiſpoſitione, ſivè fundati in utrisque, cum fluidarum ac ſolidarum partium harmonia ac conſpiratio læſa eſt, ſivè mutua illa correſpondentia, qua vitalitas ſanitasque partium utrinque nititur. Unde dein fluunt effectus ſpecialiores, ſymptomataque, evenitque, ut actiones lædantur, excretiones deficiant excedantve, ac qualitates variis mutentur modis, quibus omnia iſta, quæ ſupervenire morbis ſolent, accidentia ac producta comprehendi per ſe eluceſcit.

Pathologia potiſſimum ſolicita eſt in eruenda cauſa morbifica, quæ producere pravam diſpoſitionem in corpore queat, cujusque latiſſimè patet ambitus, cum omnia ea ſub ſe comprehendat, quæ ratione quacunque, remotius etiam, diſpoſitivè atque occaſionaliter poſſunt concurrere ad læſionem vel efficiendam vel propagandam; præcipuè tamen indagat cauſam proximam atque immediatam, qua poſita ponitur morbus, ſublataque tollitur, quaque inventa Medicus progredi tutò in curatione queat; eruiturque iſta cauſa ex ipſis phænomenis, in ipſo corpore pravè diſpoſito obſervandis. Phœnomena enim talia & effectus rationem habent & ſigni, morbique proin cauſis detegendis apprime inſer

ſerviunt, modò intimius perpendantur. Si enim probè habeas per- ſpectum corporis ſtatum naturalem, noveriſque uſum partium, ac ſtructuram maximè ſeu diſpoſitionem pro illarum integritate requi- ſitam, elementa fluidorum propiora, organicam ſolidorum fabricã, ac vitalem ad actiones perficiendas aptitudinem & illius requiſita, non deerit tibi fundamentum, quo niti, nec norma juxta quam incedere debes. Circumſtantias enim perpendendo, ponderando prægreſſa, concomitantia expendendo conferendoque conſequen- tia, tutò procedes, ſi ſimul attendas ad juvantia & nocentia, con- ſiderasque attentius ea, quæ practica anatomia ſeu cadaverum luſ- tratio paſſim docuit; paucis, nihil eorum negligendum eſt, quæ in- fluere in affectus & productionem & cognitionem ulla ratione que- ant. Hac enim via objectam toties, imò Medicinæ ipſi, in- certitudinem commodiſſime evitabis, nec meris niti conjecturis cenſendus es, ſed pervenies ad genuinam morbi notitiam, veræ detectionem cauſæ, eòque facilius ad ſanationis certioris ſpem aſſurges, formato his mediis ſubſidiisque ritè adhibitis judicio ſta- bili ac firmo, quod, ſi Mathematicas non offerat demonſtrationes, Medicas tamen eliciet ſatis firmas ſolidasque, ac juſtis nixas prin- cipiis ac fundamentis; ſignorum ſcilicet attenta ruminatione, no- tarum ſcilicet genuinarum ac characteriſticarum, quibus in apri- cum occultæ morborum radices protrahuntur, lucique, vel in- vitæ ſiſtuntur, modò attentum Medicus, ſinceroque veritatis amore flagrantem afferat animum à præjudiciis liber, nullius ju- rans in verba Magiſtri niſi rationis rectæ, atque experientiæ ve- ræ ac circumſpectæ.

De Cephalalgia.

Plerique Medicorum à Capitis Dolore ac morbis initium in recen- ſendis præternaturalibus corporis humani Affectibus faciunt, ut ſic à capite ad calcem juſto ordine ac ſerie omnes recenſeant. Neceſſarium verò eſt, ut prius de Dolore in genere diſpiciamus, an- tequam ad ſpecialem hunc Ventris, quem vocant Summi, dolo- rem penſitandum accedamus.

Frequentiſſimum ſymptoma morborum Dolor eſt, graviſſimè

 non

non rarò ægros affligens, corporiſque partium paſſiones in animum ipſum transfundens, ea ſæpè vehementia, ut ſymptomatis urgentis nomen mereatur, Medicumque, unicè cauſæ morbificæ eradicandæ intentum, ad ſe vocet, ſuiq; mitigationem, ablationemque, ac curam ſingularem graviter efflagitet. Triſtem eſſe in dolore ſenſationem qui cogitant, uno omnes ore ſenſum tactus hîc acerbius afflictum judicant, quod tamen diſtinctius paulò perpendi meretur, ſi ſenſus Tactus organon unicè quæras in papillis atque eminentiolis nerveis cutaneo ſtrato ac tegmini intertextis, neque enim in cute ſola dolor eſt, ſed in omni corporis parte & interna & externa, quæ molliuſculis, tenerisque gaudet fibrillis animali ſpiritu perfuſis oriri ſolet accedente ſtimulo; Unde in Phyſiologicis non ſatis diſtinctè de ſenſu Tactus agitur, qui vel latè ſumi poteſt, vel ſtricte; ſi ſtricte ſumatur pro ſenſu illo cuti proprio, qui tactiles qualitates, duritiem, mollitiem, lævitatem, aſperitatem &c. percipit ac dijudicat, tum ſanè dolorem ſub ſe non complectitur; ſi vero in latiore ſenſu omnem quarumcunque corporis partium perceptionem ac ſenſationem complectaris ſub ſenſu tactus, etiam dolorem ſub eo comprehendi extra controverſiam eſt; aliud vero tum, magisque univerſale erit organon tactus, ampliorque vocis ſignificatio; extendetque ſe Tactus tum naturalis tum præternaturalis ad omnes corporis partes organaque, imò particulas, quæ participant ramulos nervorum, quorûm in cerebro, medullaque Spinali radix eſt, quique perfunduntur permeante eorum cava animali ſpiritu, fluidoque elaſtico ac aëreo,

Ipſaque etiam Laſſitudo, cujus & ſpeciem peculiarem accuſari audimus dolorificam laſſitudinem, ad hunc tactus præternaturalis ac univerſalis ſenſum pertinet, etſi diffuſus magis ſit, torpidusque ille dolor, qui ubi genuinus eſt, hocque nomen propriè mereтur, ſpecialius percipi, partique certæ tribui poteſt ac ſolet; quando ſcilicet pars mentem quaſi ad ſe vocat, ob moleſtum qui illi imprimitur, ſenſum, quem anima percipit occaſione impreſſionis in organo, indeque ulterius per animales Spiritus in ſenſorio communi factæ, cum ad illam partem ſine hac vellicatio

n

ie anima tum quidem attenta non fuiſſet; nec cogitaſſet de ea; nunc vero non poteſt digitus eſſe ubi dolor eſt, niſi prius anima fuerit quaſi ubi percipitur dolor, cum illa demum digitum eò determinet conſuetudine quadam ac philavtia, etſi ſæpè eò non attendens.

Externus nunc dolor eſt, nunc internus; unde & ille tactum aliquando omnino non fert, imo vel ab approximatione cujuscunque objecti ſibi terribiliter metuit, quod in podagricis cernere eſt; aliquando verò tactum & fert, & commodè ſubindè fert, levamen inde ſentiente ægro. Gravis alius, alius obtuſus dicitur, acutus alius, & hic quidem duplici ſenſu, dum aliquando ita quaſi punctorius dicitur, aliquando verò ita appellatur ob intentionem ac vehementiam.

Gradus innumeri dantur, nec ſpecies pauciores, experientia rectius in praxi addiſcendæ. Vel enim ſolus affligit, vel cum aliis affectibus jungitur, febri cumprimis, quæ vel ex dolore oritur, vel dolor oritur ex ea; vel oriuntur à communi cauſa; hinc ſæpè calor & dolor junguntur, & tumor quoque ac pulſatio in eo ob ferientem latera canalium tardius promotum ſanguinem, cujus intemperies cum tota ſæpè maſſa communis eſt, teſte pulſu tum celeri & febrili. Sæpe & mitius affligit dolor, & ſine inflammatione, ſaltim inſigni, imò eſt quoque ubi mitigetur dolor ſuperveniente tumore, niſi hîc in inflammationem, indeque ulterius in ſuppurationem abſceſſumque abeat.

Dolores intenſiores vigilias efficiunt, ſtimulo ſemper novo à quiete ſpiritus avocante, nec permittente ſomnum mente ſemper coacta ad attentionem dolori prævalenti præſtandam. Sæpè tamen & ſomnus ſedat dolores, ſpiritibus fatigatis obdormiſcentibus nec attendentibus amplius ad ſtimuli actionem jam quodammodo conquietam; in ſomno tamen terrorum ſæpè, concuſſionumque & ſubſultuum ſpaſmodicorum cauſa eſſe poteſt dolor. Quorum omnium mira eſt reſpectu affectuum, cauſarum, texturæq; partiũ variæ varietas.

Variè quoq; combinantur dolores interni æque ac externi, varieq; per conſenſum conſpirant & communes plexus nervorum; ſuntq; alii fixi in certo loco, alii vagi ex uno in alium nervum partemque

aliam

aliam ſe diffundentes; vel continui, vel interpolati; redeuntesque certis periodis, uti venerei, ſcorbuticique noctu ſæviunt partibus calorem à lecto concipientibus, quod & in odontalgia, aliisque doloribus non eſt infrequens.

Ipſa dolorum gravitas, ſenſus teneritudo, ac mali intenſio innumera & quærit, & ſuggerit remedia, de quibus hic ſermo non erit, ſivè paregorica illa ſint, mitius agentia, blandè demulcentia fibras, humorum ſpirituumque ferociam ſedantia, pacantiaque; ſivè narcotica, ipſaque opiata, multo cum judicio adhibenda, nervinisque ac ſpecificis ſocianda.

De formali verò ratione ac geneſi dolorum internorum judicium ferre docet externi doloris ſenſus ac generatio, uti enim objectum quodcunque moleſtum atque gravius afficiens nervulos dolorem infert, ita interne quoque dolor orietur, quoties vel membranula nervea, vel fibrillæ nerveæ quæcunque ab objecto quocunque etiam gravius afficiuntur; unde non malè alii dicunt, eſſe ſolutionem continui in fieri, ſeu intentatam, quæ coincidit ferè cum irritatione fibrillarum, ſivè illæ jam ultra ſphæram ſuam tendantur, ſivè premantur, ſivè minores earum fibrillæ divellantur ab invicem, aut cuneoli quaſi quidam vel rigidi, vel acres inter ſe conentur inſinuare; paucis, quoties gravius quam naturali in ſtatu fit ac minus blande afficiuntur iſtæ fibrillæ, ac per eas ſpiritus, motum ſuum ab objecto incongruo impreſſum usque ad ſenſorium commune propagantes, mentemque ferientes, niſi illa diſtracta vehementer, & aliò quaſi vocata atque intenta ſit, quod maximè evenit cum mens, ſtylo Hippocratico, laborat, hoc eſt quando illa turbas in ſua machina contingentes nec attendit nec percipit, ſuſpenſumque quaſi eſt mutuum arctumque commercium, quod tanta utrinque ſenſibilitate aliâs intercedit inter animam atque corpus. Cujus non deliria modo intenſiora exempla miniſtrant, Ecſtaſiumque phœnomena atque Catalepſeos, ſed & inflictiones vulnerum, ſæpè enormium, & conſequenter non ſine ſenſu acuto illatorum, hoc eſt, non ſinè gravi fibrillarum læſione ac ſpirituum irritatione, cum tamen plerumque vulnerati igno-

ren

ent ſe eſſe læſos, donec profluentem contueantur, contrectentque ſanguinem, redeuntibus ab Affectu vehementi, ejusque commotione, ad functiones ſuas motusque ſedatiores ſpiritibus, qui in pugnæ fervore ita juxta cum mente erant diſtracti, ut tam enormes ſenſilesque aliàs fibrarum lacerationes fieri potuerint absque ullo vel corporis vel animæ ſenſu.

Nec ad excitandum dolorem certa præcisè figura requiritur, ſufficiunt variæ motuum impreſſiones, indeque natæ tenſiones, non excluſis tamen lædentium objectorum figuris, per quas motuum vis major atque efficacior eſt. Semper vero fit conatus quidam in nervulo aliquo divulſorius, cum dolor excitatur, hinc irritatio commotioque ſpirituum immoderata, extendens ſe usque ad cerebri penetralia per eorum oſcillationem retrogradam, quæ eo intenſior, quo commotio major, fibrillarumque laceſſitarum cohors numeroſior, parsque conſequenter ſenſibilior.

Hæc eſt illa Helmontii ſpina infixa, ſeu cauſa laceſſens quæcunque, ſolida non raro, frequentius in corpore fluida, quæ tamen non ſola agunt acrimonia, ſpiculisque innatantibus, ſed e ſtaſi, ac preſſione, tenſioneque quam efficiunt, licet, ſi per ſpicula agant, ſolidarum agant more; quæ & imitantur flatus, graviſſimorum dolorum fabri, tenſionum ſummè dolorificarum authores. Nec mirum eſt adeſſe ſimul humornm impeditum motum, ac ſtaſin; neque enim ſemper extravaſatio ſupponitur, aggeſtio tamen humorum vel præcedit dolores, vel ſequitur, ſequela ſcilicet ſtricturæ fibrarum, & nonnunquam cauſa, vel ſaltem occaſio. Sub tali item ſtaſi tenſiones fibrarum ac dolorificæ, quas vocant alii criſpaturæ facillimè eveniunt, totidem obices liberioris circulationis, quæ vel præceſſit dolorem, vel ſequitur. Undè inæqualis humorum motus, fibris paſſim inæqualiter tenſis, ſimulque acrium humorum in partes ſenſiles major impreſſio tum mora ſpiculorum circa illas, tum mole humorum ipſa gravi ac tendente inæqualiter latera canaliculorum & interſtitiorum. Atque hinc irrequieta ſpirituum laceſſitorum oſcillatio, ſtricturæque hinc natæ ſpaſmodicæ vel exiles in quovis dolore, vel & pro re nata fortiores, prout ſpiritus afficiun-

 tur

tur, magis vel minus violenter, ſpinave qualiscunque vel ſuperficiariè vel profundius infigitur.

His vero jam præſuppoſitis de Cephalalgia rectius judicabimus, cujus notiſſimæ ſunt differentiæ, cum caput nunc totum, nunc qua certam tantum partem, gravius nunc, nunc remiſſius doleat, vel exterius magis, vel in partibus internis ac nobilioribus; unde & compreſſionem aliquando non fert ſolum, ſed & commodè fert, imò moderatiorem haud rarò exigit. Nunc bregmata, nunc occiput, aliâs frons, rurſus tempora affliguntur; ſubindè alterutrum præciſè dolens latus Hemicraniam ſiſtit, Clavum minus ſpatium intensè dolens determinat, Illorumque dolorum aliqui ſuas habent periodos, & ſtatos quaſi paroxyſmos in febrium modum, ſuasque exacerbationes. Dolor nunc eſt exquiſitus, acutusque, cum pulſatione in temporibus, dolore ad ipſas ſubinde oculorum orbitas, quin bulbos etiam ſe extendente; non ſinè eorum ardore & quandoque inflammatione; Nunc verò gravativus magis eſt dolor, imò & extenſivus, repleto quaſi expanſoque Capite, unde eſt, quod ſubinde multa de hiantibus ſuturis effutiant, & erectione quaſi pilorum. Ponderis aliquando ſenſus jungitur, nec calor ardorque deeſt, adjungit ſe quoque haud rarò rigor quaſi febrilis ac frigus. Sequuntur malum hoc, ſi diuturnum fuerit ac violentum, tremores, indeque convulſionum metus, capitis debilitas, læſio memoriæ, oculorum vitia, vertigines, imò & deliria.

Innumeræ cauſæ externæ internæque producere valent Cephalalgiam, ſolis radii ferventiores, diutiusque excepti, hypocauſtorum intenſus calor, balnea, vini uſus immodicus, abuſus veneris, ventriculi varia mala per conſenſum, ac remotius partim eam inducunt, ſivè ſolum, ſivè aliis junctum ſymtomatibus; Nec minus frequens inter cauſas externas eſt frigoris vis gravior, venti aſperiores, humida tempeſtas &c.

Combinatur illa cum affectibus innumeris, præcipuè autem cum febribus, & intermittentibus, & continuis, maximè malignis ac Caſtrenſibus. Hypochondriacis graviter plerumque incum-

umbit, fatigatque Hyſtericas præ aliis & diu & pertinaciter ac iolenter. Scorbuti pariter comes eſt & ſymtpoma; quin & in Venerea Lue, in qua Capitis æque ac reliqui corporis oſſa nocturno umprimis tempore acerbe affliguntur. Urina non eadem eſt, ſed ro diverſitate cauſarum & ſubjectorum varia, tinctior aliquando, naximè in febrili diſpoſitione, frequentius aquoſior in hypochonriacis cumprimis ac hyſtericis, iisque qui ex ventriculi cruditate aborant. Qui & vomitibus conjunctis torquentur non rarò, nunc iliofis, nunc acidioribus pro cruditatis ratione ac varietate. 'ulſus diverſiſſimus quoque eſt, pro cauſarum ratione, nunc planè ihil mutatus, cum nervoſum magis patitur Syſtema, nunc citaior, fortiorque cum ſanguinis æſtuat maſſa, imo & tardus in aliis piritauum humorumque ſtatibus ac ſtricturis ſpaſmodicis. Vernes & lapilli latentes rariores ſunt cauſæ æque ac crania ſuturis deituta, de quibus adhuc diſquirendum, an indè dolor capitis, ſi tiam ille adfuerit, petendus; cariem ejus aliquando poſt mortem ectio, in venereis maximè morbis detegit; ita tamen ut nec alii xcludantur, imo & in viventibus cariem non rariſſimè habet coitem, quod in ulceribus quorundam vidimus circa maxillas, atue aurium oſſa.

Ab alvi adſtrictione frequenter Cephalalgia oritur, ſolvenda acile ea ſoluta ac libera, nonnunquam tamen eandem communemue cauſam habent calorem p. n. ac ſiccitatem corporis. Flatus uoque cauſa ſunt frequentiſſima, & per conſenſum adgredientes aput exiſtentes in primis viis, & propius id turbantes, ſanguini ſint admixti, unde & frequentes dolorum â flatuum egreſſu ac ſſipatione ceſſationes. Pariter hæmorrhagiæ vel per nares, vel er uterum, vel per hæmorrhoidalia quoque vaſa ſuccedentes s in caſibus ſolantur cephalalgia afflictos, quibus fervor ſanguinis rdiorque ſub aggeſtione ac incipiente ſtaſi per vaſcula capitis cirilatio ejusdem cauſæ rationem habet; quæ etiam commoda ſpere poterunt ab aliis per varia capitis emunctoria, glandulasq; evaationibus vel conſuetis, vel etiam extraordinariis ac largioribus.

Venæ ſectio aliquando omnem abſolvit paginam, ubi ſcilicet

B 2 copia

copia ac orgaſmus ſanguinis, aut ejus ad Capitis penetralia raptus ac congeſtio dolori anſam dederunt. Viſa quoque eſt Arteriotomia temporum utiliter adhibita, quamvis & ſæpiſſimè fruſtra, nec tantum ab ea opis ſperandum eſt, quantum ſibi promittunt nonnulli. Diaphoretica, quin & ſubinde diuretica, diſcutientia, nervos roborantia, paregorica, & anodyna conferunt. Celebre eſt in fuſum Theæ Sinicæ, multis tamen fruſtra adhibitum. Emulſiones commodæ ſunt internè, quin & ſuadentibus quibusdam, utut non adeo congruè, externè; quo & pertinent tot Epithemata diverſa, ubi ſicca præferuntur meritò madidis, calida frigidis. Ligaturæ aliquando obtundunt dolorem, ſint tamen moderatæ, nec excedant modum, veſicatoria frequenti in uſu hoc quoque ſcopo ſunt valdè proficua, nec ſcopo tamen ſemper potiuntur &c.

Uti vero externi ſtimuli, ac dolorum in capite cauſæ minus ferè ſunt frequentes, ita creberrimè â corporis domeſticis cauſis ſtimuli illi enaſcuntur, ſub ipſa humorum circulatione, alicubi ſtagnantium, diſtendentium fibras, pungentium eas acribus rigidisque ſalium ſpiculis, aut ſpaſmodicè eas criſpantium. Fervidus præcipuè accuſatur ſanguis, ac laudabili temperie exutus, qui tamen cum ſalino-bilioſo non idem planè dicit, cum & fervidus ſine acrimonia eſſe poſſit, nec omnis ſanguis orgaſticus, rarefactus, in parte congeſtus, eo ipſo acris eſt; neque tamen ex adverſo æquum erit audire eos, qui acrimoniam ejus ſatis frequenter penitus non admittunt, ſed omnino exſibilant, medium & hic tenuere beati; Sanguis enim poteſt nervos ſpiritusque acerbè afficere ac turbare dolorificè, ſivè pungat ſpiculis ſalinis acribus, ſivè turgeſcentia ſua violentius vaſa diſtendat, ſivè gelatinoſa ſpiſſeſcentia moram trahens aggeſtusque in interſtitiolis tendendo laceſſat nervulos, ſivè febriliter fermenteſcens eandem ludat fabulam, quem alii ab expanſo ſulphure agitatum vocant, quod & à vini aliorumque ſpirituoſorum liquorum abuſu evenire ſolet, ſanguine turgescente diſtenſione vaſculorum, & interſtitiolorum compreſſione viam ſibi ibi reddente difficiliorem, ſuique ageſtionem ac ſtaſin in parte dolorificam procurante. Audias quidem & accuſari ſerum, ſpiculis ſalinis infectum

fectum, moleculis irregularibus, acribus lancinantibus ſcatens, quod membranis infeſtum ſit, ſpinamque conſtituat infixam, quod & quantitate ſua premat, gravans ſub ſtagnatione, & obſtruens, quin & aciditate rodens, imo in Lue Venerea erodens, ſed id omne verum quoque eſt de tota Maſſa Sanguinea, etſi ſerum quoque jam à purpureo latice ſecretum nocere atque irritare ſeorſim poſſit nervos capitis; Irritationum verò gradus, atque intenſio nunc Cephalalgiam, nunc Cephalæam conſtituit; Si unius lateris ramificationes attingat ſolas ſtimulus Hemicraniam formabit, ſi vero claudatur ſpatiolo anguſtiore Clavum inferet. Hemicraniam quidem fundari exiſtimant quidam in diverſa vaſorum ramificatione, meningum duplicatura, ſed iſta tamen rem adhuc ſatis relinquunt incertam, atque obſcuram, cum vaſa utriusque lateris, teſtibus injectionibus creberrimis, anaſtomoſibus inter ſe coëant, meningumque exactiſſima continuitas ſit evidentiſſima, ut merito in diſtinctionibus cujusque lateris nervorum ramificationibus affectis acquieſcere tutius videntur.

De Affectibus Capitis, in quibus Nervi Spiritusque vel nimium irritantur, vel nimis ſopiuntur.

QUidam Affectus ſoporoſos atque Apoplexiam penitus convenire exiſtimant, alii ſeorſim eos affectus tanquam diſtinctiſſimos conſiderant, id vero ad ſanationem ipſam nullum affert momentum.

In omnibus quidem ſupereſt reſpiratio, varie tamen affecta gravius quoque in nonnullis læſa; Profunde tamen dormientium ac præter naturam ſopitorum rhonchi, probe diſtinguendi ſunt Stertoribus apoplexia tactorum. Leges quidem omnes dormiunt oculis clauſis, non eandem tamen ſemper obſervabis oculorum in ſomno occluſionem, cum quibusdam conniveant pro palpebris varie affectis; Quod & circa os apertum aut clauſum notandum eſt.

Coma ſeu Cataphora ſomni morboſi primum dicunt gradum, minus profundum, *Caro* aſſignant gradum alterum, *lethargo* ſummum ac tertium; Accuratius tamen ii agunt, qui lethargo

ſom-

ſomnolentiam cum febri, Caro autem ſine febri adjudicantes hos duos affectus ſuis propriis gradibus relinquunt; *Vigil* autem *Coma* omnibus dicitur, in quo in ſomnum propenſio, ac profunda demerſio adeſt, ſed novo ſemper ſtimulo vigiliisque inde natis interrupta.

Inviti ſcilicet obruuntur ſomno ægri, facilius vel difficilius pro diverſitate graduum mali, excitandi, ſomnoque vi externa depulſo mox in illum relabuntur, & vel plane ad quæſita non reſpondent, vel parum, imo & accedit in gradu altiore oblivio ex obdormiſcentia continua nata,ut potum, matulamve poſcant, oblata reſpuant, cum ſe poſtulaſſe ob ſomnum obrepentem non recordentur; Puncti vel minus ſentiunt, vel magis, in gradu altiore fere nihil; palpebris etiam vi quaſi apertis iterum concidentibus, neque ſe iſta gravi ſomnolentia poſſunt extricare ægri quieti jacentes, etiam ſine cibo & potu, brevius vel diutius pro mali gravitate; pulſus non eadem eſt ratio, in Lethargo enim ob febris præſentiam celerior, tardior in ſomnolentia ſine febri. Tribuitur quoque his affectibus, quod alvus excernatur ægris non advertentibus, & veſica quoque urinam eadem ratione dimittat; diſtincte tamen hic loquendum, diſtinguendusque ſtatus affectuum ſoporiferorum, à ſtatu deliriorum, in quibus & iſta quoque eveniunt, & à ſtatu moribundorum quibus & ſine lethargo contingunt talia.

Somnolentia plerumque ſupervenit aliis morbis, quanquam & caſus obſerventur, ubi ſenſim ſenſimque invaleſcentes in ἀκμὴν tandem erumpunt, vel & alios poſt ſe trahunt morbos, non apoplexiam modò, ſed & ſubinde hydropem, &c. Febribus maximè continuis & malignis ſupervenit non raro affectus ſoporoſus, aliquando & ante febrem jam occupavit ægrum, febrili poſtea ſtatu demum accedente; quam ſpuriam quidam vocant, neſcio quo jure, quid enim impedit, quominus vera febris ſit ac ſanguinis mixturæ turbatio. Externæ læſiones ac violentiæ, convulſivi morbi, intenſum frigus, liquorum ſpirituoſorum abuſus, opiata incautè adhibita, ac narcotica temulenta ac venenata, uti hyoſciamus ac ſolanum furioſum non raro præcedunt.

Anatomia practica in cadaveribus reperit varias cauſas cerebrum maxime prementes, extravaſatum ſanguinem, meningum inflammationem, ſaniem ac pus, ſerum quoque copioſius & cerebri quaſi inundationem ac hydropem.

Inter remedia excitantia pedum frictiones, vellicationes pilorum & cutis, puncturæ, titillationes, veſicatoria maxime, & ſcarificationes referuntur. Ex remediis proprie dictis caſtorea, camphorata; varia aceta, ſalia volatilia, ac ſpiritus odoris penetrantis, quorum tot proſtant deſcriptiones ac ſpecies.

Nec tamen quivis profundior ſomnus huc trahi ſtatim debet, etiamſi longior videatur, cum in his magna ſubjectorum varietas, inclinatio ad ſomnum varia potiſſimum in morbis ſit; ſed iſta haud difficulter diſcernuntur. Dicuntur affectus ſoporoſi fieri à ſulphure vaporoſo, narcotico replente, in lympha reſoluto ac effuſo; Verum iſta ætiologia non eſt univerſalis, cum illi à quacunque cauſa vividum ſpirituum in partes corporis influxum ex cerebro ſufflaminante originem trahere queant, etſi à ſulphure quoque narcotico vel extrinſecus accedente, vel intrinſecus in corpore ſe evolvente ac manifeſtante in caſibus quibusdam provenire poſſint.

Nec neceſſe præciſe eſt, ut pori cerebri ab illo ſulphure occludantur; Incertum enim eſt, quosnam poros authores illo ſub nomine intellectos velint, ipſa quoque ſpirituum animalium ligatio aut obnubilatio probam requirit explicationem, utpote cujus rationes valde adhuc obſcuræ ſunt, & ſi res ipſa ſatis videatur ſtabilita, at non pro omni morbo ſoporoſo. Sufficit ſcilicet commercium inter objecta & ſenſorium commune haud æquè in iſtis caſibus fieri ac intercipi, ob ſpiritus vel torpidiores, vel ligatos, vel preſſos eorum obſtructosve canaliculos in nervis, ſive à ſanguine, ſive ſero, ſive concuſſione capitis violenta, &c.

Nec præciſe febris adſcribenda eſt huic narcotico, quod acutant, ſulphuri, quippe quæ ſæpe ſomnolentiam præcedit, & ſi ſequatur, poteſt oriri ſine ſulphure, occaſione ſtaſeos ſanguinis nervos prementis cerebrumque gravantis ac turbantis mixtionem

ſan-

ſanguinis eodem tempore, quo influxum ſpirituum liberum ſufflaminat.

Catalepſin alii ad ſpasmodicos referunt morbos, alii ad ſoporoſos ob attonitos quaſi ſpiritus; morbo enim hoc correpti ecſtaſin patividentur, ſubito extra ſe poſiti, nec tamen concidentes, neque agitati motibus ſpaſmodicis, aut aliis determinatis, ſed perdurant eo in ſtatu, corporisque ſitu, in quo fuerunt à paroxyſmo correpti usque ad hujus finem. Hinc alia ratio eſt eorum qui frigore perierunt, rigidi illi ſunt, referuntque corporis habitum ſitumve quem morientes obtinuere, aſt cataleptici alii plane ſunt ac vivi, hancque ſine iſta frigida rigiditate ſitus unius conſtantiam ſervant; Fulmine quoque tacti aliter ſe habent, enectique ab halitibus metallicis; nec enim de mortuorum ſitu ſed ægrotantium hic ſermo eſt.

Reſpirant ſatis libere Cataleptici, de eo tamen fere dubites, an dici cum aliis authoribus queat, eos habere ſenſus integros at defixos,eos videre, audire; neque enim in hac eorum ecſtaſi ſenſuum integritas adeſſe dici poteſt, cum præſentia non curent aut attendant, phantaſia ſane à turbis non libera, etſi apertos habeant oculos, certumque directos in locum, vel potius involuntarie defixos, unà cum ipſa quaſi mente, vel ſaltem commercio mentis & corporis ſuſpenſo; moventur quidem impulſi, ſed aliud eſt ab alio moveri, aliud ſe movere; membra eorum non rigent, ſed ductilia ſunt, cedunt manibus tractantium; redit malum periodice in certis plerumque paroxyſmis, neque hi adeo ſunt diuturni, quanquam & inter ecſtaſin ac catalepſin intercedat differentia.

Inter cauſas præcedentes mediatasque varia animi pathemata, amor, mœror, nimia animi applicatio, terrores ingentes paucis, ea omnia referuntur, quæ ſpiritus animales graviter afficere, percellere, atque attonitos quaſi reddere queant; quorum tamen ſpecialiora ſæpe occulta manent, nec medico innoteſcunt; etſi non ſemper talia animi affectibus poſſint, debeantve tribui. Neque enim dubium eſt vermes quoque tot in corpore tragœdiarum infelices authores anſam catalepſi dare poſſe, hyſtericum

qu

que & hypochondriacum malum potiſſimam ejus ac profundiſſimam forſan radicem eſſe. Raritas autem hujus affectus ſingularis eſt, nec omnibus Medicis in praxi obvia, ut facilius fere aliquid obſervare liceat catalepſi affine, aut analogum, quam genuinam juxta omnia ſigna catalepſin; Hæc autem vel ſenſim atque ſenſim iterum deſinit, vel in alios ſubinde tranſit affectus, apoplecticos, vel epilepticos, quo ipſo fere docet ex ſpaſmodicorum affectuum ſe eſſe proſapia, ita tamen ut ſpiritus non tam vago cum impetu ruant, quam potius fixo in certam partem muſculosque & æquabili fluxu deriventur.

Nullum ergo certum, cui inſiſtere liceat, veſtigium offert rarior hic affectus ſcrutantibus ejus cauſas, etſi manifeſtum ſit Spiritus ſubito percelli, certamque in plagam æquabiliter fluentes ſervari ſtabilitate quadam ipſis alias non ſolenni, quam non ſatis apte conſternationem vocant, quæ non ſpiritibus, ſed animæ competit; ac foret prius juſtis indiciis evincendum, ideam ſemper triſtem, aut terrificam efficere catalepſin, cum exempla aliud doceant; nec ſpiritus extra ſe rapi poſſunt, ſed animæ hoc competit, ad ſpirituum motus non attendenti, nec eos percipienti. Accuſatur quidem juxta cum ſpirituum debilitate, acidum coagulans, eos magis minusve fixans, concentransve intimius ac fortius, ſed & illud acidum fruſtra quæſiveris, quod Spiritus coagulet, & quidem ad tam breve tempus, mox ſuæ reſtituendos fluxilitati; Quid vero eſt quod tam ſubito coagulans illud acidum avertit, profligat, ac coercet. Nec ea ſpirituum conſiſtentia eſt, quæ talem ab acido concentrationē admittere videatur.

Singularis enim eſt illa fixitas, quæ in catalepticis obſervatur, ac mirabilior evadit per ductilitatem ac ſequacitatem membrorum non rigidorum, muſculis eum ſervantibus ſitum, qui à manu regente inducitur parti, vel hac non accedente in prima paroxyſmi acceſſione obtinuit; nec antagoniſtæ inæqualiter aut per ſpaſmos, vel vibrationes quasdam, ac luctæ in modum agunt, ſed placide, etſi à mente res non dirigatur, cum aliæ iſtius modi motiones, mentis imperio non ſubjectæ, confuſæ, violentæque in ſtatu præternaturali ſpaſmodicæq; eſſe ſoleant.

An igitur catalepſin dicemus Melancholiam attonitam ſeu ſtupefactivam? ab animi affectu profundo oriatur, nomen id forſan tulerit jure ſuo; Si aliunde oriatur vix eo nomine cenſeri poterit, quanquam non diffitendum ſit Melancholicos in certis obſtinationis ſuæ paroxyſmis haud male referre ſpéciem catalептici, ac Melancholicos ad hoc malum aptiſſimos eſſe. Etſi vero non iidem tumultus Spirituum, non confuſæ, inſtabilesque agitationes, uti in Spaſmodicis membrotnm agitationibus obſerventur in Catalepſi, ſtatus tamen Spirituum attonitus, confuſus, ac quaſi ſtupidus, nervina, céphalica, aperientia, analeptica remedia expoſcit, ſemperque unà ad primas vias, & ſequiori in ſexu ad uteri diſpoſitionem functionesque reſpiciendum eſt.

Convulſio, Convulſiones, convulſivi motus non in vernacula modo confunduntur, ſed & à Medicis non ſemper ea qua par eſt ἀκριβείᾳ diſtinguuntur.

Convulſio dicitur, cum membra alias facile flectenda, involuntarie rigida, tenſa, ac contracta ſunt, talique in ſtatu vel diutius vel breviori tempore perdurant, cerebro interim in actionibus ſuis non læſo, cum dolore partis convulſæ, quæ tamen haud univerſalia ſunt quà ultimas circumſtantias; cum & convulſio detur ſine dolore, neque ſolus ſpaſmus, quem vocant, flatulentus ac dolorificus particularis articulorum in manibus pedibusve eorum digitis, imò magis in partibus muſculoſis huc pertineat, imò hic ipſe à vera convulſione multum diverſus ſit, obſervatus maxime circa ſuras, quanquam & alibi, non tamen adeo frequenter, uti in abdomine, maxime in quibusdam mulieribus prægnantibus, in lingua, inque priapiſmo in virili membro, circa oculos &c.

Opponunt vero convulſionem paralyſi, ubi fibrarum relaxatio à Spirituum deficiente influxu obtinet, cum hic fibrarum potius tenſio, nimiaque atque impetuoſa inflatio prævalente antagoniſtarum altero contingat. Neque tamen accurate dicitur, convulſionem ſe habere ad Epilepſiam, uti ſe habeat paralyſis ad apoplexiam, cum diverſus ſatis utrinque reſpectus ſit, exiſtente paralyſi effectu apoplexiæ, convulſione autem Epilepſiæ effectu non eodem jure dicendo.

Quod particulare aliquando malum eſt, univerſale ſubinde fit, toto corpore, vel præcipua ſaltem ejus portione varie affecto, contractoque, unde varia traxit multiformis affectus nomina, pro ſitu partium diſtortarum diverſimode mutato. In *Emproſthotono* corpus inflectitur antrorſum faciente dorſo extrorſum curvato quaſi fornicem, mento autem ad partes inferiores corporis depreſſo. In *Opiſthotono* caput retrorſum ad dorſum detrahitur, dorſo introrſum formante arcum. *Tetanus* exhibere dicitur directam capitis corporisque ac rigidam inflexibilemque tenſionem; quæ tamen ſub his ſchematibus paulo rariora ſunt, ſub latitudine quadam & analogia frequentius obſervantur, vel per paroxyſmos, vel graviori malo continuo, vitio plerumque ad mortem durante. Variant vero circumſtantiæ, prout interiores quoque compatiuntur nervi, hinc palpitatio cordis, difficilis reſpiratio, & quaſi ſpaſmodicum aſthma, abdominis criſpatio, conſtrictioque atque etiam ſudor conjunguntur; conſtrictarum partium dolor aliquando percipitur, aliquando non, prout mens magis vel minus eſt libera, &c. Spaſmus flatulentus & particularis à variis externisque etiam cauſis oritur, à pedum nimia extenſione, uti in extrahendis arctioribus ocreis ſuræ experiuntur, & frigore aquæ muſculorumque tenſione natantes idem ſæpe periculoſius patiuntur; alias & in ſomno vexat gravidas quoque in lecto potiſſimum. Qui vero tendinoſarum, ac membranoſarum partium vulneribus ſupervenit ſpaſmus vel convulſio, alius generis eſt quodammodo ac majoris periculi.

Quan-

Quando autem legitur in libris practicis, ſpaſmum frequenter à crapula iterata, ab aſſumptis flatulentis, à diſpoſitione hypochondriaca ac ſcorbutica, ab inanitione ac repletione, à purgantibus acrioribus ac helleboratis oriri, hæc diſtincte conſideranda, nec confundenda omnia ſunt inter ſe, ſane enim flatulenti illi ſpaſmi ſunt dolorifici, ſed facile tranſeunt, ac feruntur, at convulſiones à violentia purgantium, ab inanitione aliisque internis cauſis ortæ, majus inferunt diſcrimen ipſius etiam vitæ, animæque ſedem ipſam intimius potentiusque afficiunt; unde & graviores ſunt prioribus illis convulſiones à terrore, quales à viſo ſpectro referunt, ubi tamen convulſivi magis metuendi ſunt motus, quam ſpaſmi quieti, æque ac ab aſſumptis venenis, illisque affinibus; alia autem mitiorque ratio eſt ſpaſmi oborti à nimia corporis, vel membrorum intorſione in ſitum adverſum, ubi facile ſupervenit dolorificus at moræ brevioris ſpaſimus.

Dicitur magis familiaris fœminis, iisque hyſtericis, quod tamen de convulſionibus vel externis, vel internis ſeu convulſivis motibus erit certius, illæ enim frequentius iſtis eveniunt, quam immota tenſio ac convulſio vel particularis vel univerſalis. Quanquam & cum motibus convulſivis combinari ſolet. Nec à diſpoſitione ad paralyſin plane excludatur.

Gravis & univerſalis convulſio diuturna eſſe nequit acutæ valde exiſtens terminationis celerisque decurſus, at quæ per paroxyſmos affligit ſæpe diuturna eſt per intervalla ſua. A vulneribus non tendinum modò, temporum, ſed & aliis frequentes ſunt, maxime nervis non tam ſciſſis, quam punctis aut aliquo modo laceratis; In Faſcinatis frequenter conſpici obſervantur, ſi quidem liceat hodie de faſcinatis loqui, ubi omnia eò & ad Magiam pertinentia exſibilantur; difficilis tamen diagnoſeos ſunt iſta, cum miras etiam & quaſi incomprehenſibiles convulſiones videamus in ægris ſine magia, à vermibus, affectu hyſterico, hypochondriaco &c. Uti tamen verè dantur magici morbi, ita & convulſiones vere inde oriri atque excitari poſſunt, quod de obſeſſis quoque dicendum, licet & iſta modernis quibusdam in alterum extremum progreſſis atque abreptis vix arrideant.

Remediorum inſignis copia eſt, quæ nervis ſpaſmisque dicantur, quæ tamen non ejusdem pretii ſunt omnia. Veſicatoria opem præſtant egregiam, revellendo potiſſimum, ac ſpiritus alio vocando; cucurbitulæ & ſiccæ & ſcarificatæ proſunt, thermæ quoque ac acidulæ certis in caſibus cum fructu adhibentur: Omnem vero paginam replent nervina, antepileptica, cinnabarina, caſtoreata, carminativa, caute adhibita opiata, in nonnullis caſibus volatilia quoque, externæ frictiones, illitus ſpirituoſi, atque unguinoſi, fotus nervini, demulcentes, ſpinæ dorſi penetrantioribus unguentis factæ inunctiones &c.

Cum igitur dicatur, in convulſione ſpiritus impetuosè in partes nerveas,

muſculoſas ac tendinoſas latos, & irritatos extendere easdem, & rigidas, indeque dolentes reddere; id equidem quà præcipua fatebimur âtque agnoſcemus, de nervis autem vix exiſtimamus eos extendi, & rigidos fieri, nec in omni convulſiva tenſione dolor adeſſe dicendus erit, ſi conſulamus experientiam. Neque Spiritus contorſione vel compreſſione incarcerati & detenti, demum irritati dicendi erunt, & elaterem peregrinum in partibus ſic concipere, ſed alibi jam irritatos ac aliunde determinatos in partem influere, intrudi, ac demum quaſi incarcerari, neque hîc demum alienum nanciſci elaterem, cum jam antea habeant proprium ac domeſticum, aëreæ probabiliter ſatis naturæ exiſtentes.

Lympha acris poteſt & in cerebro ejusque vicinia, & in exterioribus partibus irritare nervos, vim vero, quod ſæpe legas, exploſivam & elaſticam non habet, nec reddi talis poteſt, eo minus, quod fixior dicatur, auſteriorque; poteſt tamen ſpiritus reddere inordinatos, etſi ipſa elaſtica non ſit, laceſſendo eorum canales, imo & premendo mole ſua ac ſtaſi ubicunque contingente, unde faciles ſtricturæ fibrillarum muſculoſarum à ſpiritibus intruſis vi ſtimuli inflatarum atque ſic abbreviatarum. Id ſaltem notandum, aliquando in centro magis & cerebri propinquitate imò ambitu irritantem latere cauſam, aliàs vero in remotis etiam partibus, imo artubus ſtimuli quaſi ſedem eſſe, ac originem irritationis, quam deſcribunt obſervatores tanquam halitum aſcendentem inde ad caput, rectius forſan per nervorum conſenſum, ac plexuum communionem explicandum; Neque enim ſatis apte hic in partibus exurgens vapor dicitur, elaſticus ſimul ac acidus, fixus, viſcidus, cum prima illa qualitas ſeu elater ſufficiat, vel & alius qualiscunque ſtimulus; per conſenſum vero & cor, & partes reliquæ omnes in conſortium trahi, ſtimulumque illum per communes nervorum plexus recipere poſſunt, unde tam mirabiles ſæpe convulſionum ac motuum ſpaſmodicorum combinationes, & incomprehenſibiles varietates.

Uti convulſio immobilem rigidamque partis, vel plurium partium dicit convulſionem, indeque violentam prævalentium muſculorum factam à ſpiritibus intruſis inflationem, intumeſcentiam, tenſionemque ſupponere videtur tenore eodem ac conſtanti, ita in convulſivis motibus influxus ille atque actio muſculorum æque violenta quidem, ſed non ita æquabilis eſt, ſed oſtendit muſculorum in contrarias partes agentium inæqualem, alternatimque factam inflationem à ſpirituum impetu, quo fiat, ut nunc hic, nunc ille prævaleat, ſicque pars violenter nunc huc, nunc illuc trahatur rapiaturque.

Convulſivi vero motus cum Epilepſia idem omnino non dicunt, etſi in epilepſia adſint motus convulſivi, qui tamen pro cauſarum, circumſtantiarum varietate plurimos admittunt gradus, ac combinationes cum ſymptomatibus aliis, ſenſibus nunc ſalvis, nunc ablatis, aut torpidis, pro affectuum varietate.

Epilepſia plurimis funeſtis ſymptomatibus ſignisque ſe prodit, ac manife-

ſtat quorumvis aſpectui. Imminentis mali prodromi dicuntur muſculorum concuſſiones, dentium ſtridor, fixitas, vel contorſio oculorum, tremor partium, unguium livor. Notandum tamen, ſæpiſſime invadere epilepſiam ſine omni præcedenti aut obſervabili prodromo, ac ſi fulmine tacti conciderent ægri; iſtaque ſymptomata ſæpiſſime in ægris conſpici, nulla ſubſequente epilepſia, quod & de ſolenni ante febriles paroxyſmos unguium livore, & tremore æque ac de ſtridore dentium certum eſt, & muſculorum concuſſiones, oculorumque contorſio Epilepſiam poſt ſe non trahere ſæpius conſpiciuntur. Pariter oſcitatio, ſternutatio, ac Melancholici inſultus poſſunt præcedere, ſed ſigna indubitata mali imminentis non in omnibus conſtituunt, ſed iis potius tantum ſubjectis, in quibus jam fuerunt obſervata præcedere morbum triſtiſſimum, communes alias pluribus morbis affectiones, imò communes ſanis & ægris. Vulneribus nervorum poteſt, ſoletque haud infrequenter ſupervenire Epilepſia, ſæpè tamen ultra terrores, tendinum ſubſultus, partium, vel corporis in ſomno potiſſimum quasdam agitationes, res non aſſurgit; uti & varii alii affectus convulſivi dantur, ut tuſſes ſpaſmodicæ, ſingultus, qui convulſivus ventriculi ac viciniæ motus eſt, dolores à ſpaſmo orti, uti colica ſpaſmodica, cardialgia ſpaſmodica, imò aſthma ſpaſmodicum, &, quod obſervavimus aſthma ſpaſmodico-cardialgicum ſummè dolorificum ac periculoſum, iſta tamen omnia ab Epilepſia non parum differunt. Cum & univerſales ac terribiles obſervaverimus totius corporis convulſivas jactationes ac agitationes membrorum ſalvis ſenſibus, ac proin ab Epilepſia vera diverſas.

Cæterum nemo eſt, qui ignoret, nulli non affectuum præternaturalium generi ſupervenire poſſe convulſivos motus, imò ipſam epilepſiam, id quod à continuis, malignisque febribus, variolis, morbillis, colica, dyſenteria, nephritide, hypochondriaco malo, ac ſcorbutico, frequentius vero hyſterico &c. evidens eſt. Quamvis & alii, triſtius ferè, ſani cætera, epilepſia corripiantur, plerumque per intervalla, variis gradibus, ubi ex improviſo corruit homo, uti alias ſyncope quoque aut apoplexia ſubito homines adoritur, etſi ſint tamen, qui aliqua prius indicia appropinquantis mali ſentiant, quibusque, ſi rarius, aliqua conceditur mora, dum vertiginem ſentiunt, aut obverſantes oculis ſplendores, aut vacillationem, nutationemque corporis in certam partem, quo tamen clamorem præcedentem haud referas, quippe qui nolentibus, nec amplius advertentibus exprimitur, jamque epilepſiæ exordientis pars eſt; coloris quoque mutationem, vel pallorem adſtantes quoque imminente malo ſubinde notaverint. Interea ſenſus interni externique evaneſcunt, ut nec audiant, nec videant, neque doleant, aut reminiſcantur vel priorum, vel poſtea in actorum, unde & ab ignaris rerum iſtarum cum deliquiis confunditur hoc malum, ſi forſitan, uti ſubinde evenit, motiones non ſint enormes. Motus nam voluntarius eo ipſo quoque perit, cum nihil jam advertat mens obruta,

vel potius ſoluta, ac quaſi, dum iſtæ durant violentiæ, à corporis commercio diſtracta, abreptaque in ſemetipſam; peregrinus interim, formidabilis, ac violentus ſuccedit in locum motus quaſſatorius, magis vel minus violentus, pro caſuum varietate, diverſimode membra agitans. Sed nec alii quieſcunt muſculi, clauſi ſunt oculi ſeu palpebræ muſculis conſtrictis, aut bulbi eorum diſtorti, averſique ac decolores ſunt, variè agentibus eorum muſculis, quibusdam tenſis, aliis relaxatis quaſi, maxilla inferior ſuperiori violenter innititur, admorſa non rarò lingua, ob temporalem muſculum convulſum; Pollex in volam attrahitur. Capitis muſculi varie diſtorti ſucceſſive illud pavimento allidunt, ſubſilit corpus, facies tumeſcit, muſculi thoracem moventes inæqualiter ac laboriosè agunt, hinc oppreſſa reſpiratio, & anxia quaſi, aëre ſtricturis thoracis ſpaſmodicis per vices concuſſione quadam pectoris exploſo, variis ſimul, non ſine ſuffocationis diſcrimine, formatis ſub egreſſû ex rima epiglottidis ſonis; ac ſub iſta multiplici fibrarum muſcularium glandulas ſtringentium urgentiumque ſtrictura exprimitur ſalivalis ſpuma ante oris confinia cumulanda atque efflanda, ſua tamen viſciditate reſiſtens; frequens pulſus, corde laborante ſub ſpaſmis, inæqualis hinc idem, ac tremens, durusque ob fibrarum tenſionem, paucis, vix explorandus aut dijudicandus, variusque. Notant Practici quoque ſpumam ori inhærentem rubellam, quin & fœtidam, morticinam &c. prout ſaliva vel purior, vel ſordibus, aut ſanguini ex admorſa lingua, aut gingivis ſtillanti, aut muco permixta in ſpumam conquaſſatur, aut ex ventriculo quoque aliquid ſub ſtricturis ſpaſmodicis huc exprimitur, elevaturque; ſub iisdem verò ſpaſmis urina ſubinde, & alvi quoque feces, im & ſemen excreta leguntur, obſervanturque. Soluto paroxyſmo, alii diu de cumbunt omnium adhuc ignari, alii loquela deſtituti, alii laſſati ac debiles, ob ſpiritus valdè diſſipatos, atque adhuc vacillantes, confuſosque, aliis mox reſurgentibus, imo quibusdam ad ſua redeuntibus munia, morbo vel ſtatis, vel in certis periodis recurrente; atque in nonnullis obſervante has vel illas inſigniores lunæ phaſes, quos mira ſæpè harmonia, ſi non ad arctius & horarum quaſi ſpatium, ſatis tamen manifeſto obſervat modo, in nonnullis exactius eas obſervans. Quidam & malo imminente ſentiunt ex pede, ex hypochondriis aſcendere quaſi auram verſus caput, manifeſto nervorum, ob communes conjunctosque plexus jam incipiente ſtimulo ac irritatione tenſoria.

A variis cauſis remotioribus oritur, ira, terror, retropulſa ſcabies, violentiæ exterius capiti cumprimis illatæ, vel partibus nervoſis, ſuppreſſi menſes, vermes frequentius, impurus, acrisque variis ex cauſis morbisque ſanguis præbere occaſionem queunt. Sæpe manifeſta cauſa nulla comparet. In cadaverum ſectione exterius eorum in dorſo livor, & alibi in corpore, in uno tamen plerumque magis latere, intra cerebrum aliquando nulla labes, aliàs ſan

ich

chor, pus, fætidum quoque, grumoſus ſanguis, oſſicula ex cranio depreſſa, me-
inges pungentia, aliaque reperta ſunt.

Nulli parcit ſexui malum, fœminæ id ex utero, ejusque variis patiun-
ır frequentius vitiis, ac proin ſymptomaticè, Viris ſæpius primariò affectis;
æminæ in puerperiis, in ipſo quoque partu, menſibus non ſuccedentibus,
mo & ſubinde iis ſalvis affliguntur; variè tamen, nec ſemper cum illis agita-
onibus ac rumore quaſi, ſed ſilenti interioreque magis occupante ſæpius con-
ulſione ac ſtricturis, variis cauſis occaſionalibus concurrentibus, de quibus ſu-
ra jam diximus, quò animi potiſſimum affectus ſpectant.

Infantibus malum hoc frequentiſſimum eſt, quorum in noſtris regionibus
axima pars iis occumbit, ex eorum ſcilicet numero, qui morbis quibuscunque
ecedunt; dentitio frequenter id efficit, ſalutariter aliquando, nec ſæpius redeunte
alo, aliâs funeſto etiam eventu; tormina anſam non raro præbent, aliique
ıerorum morbi, febriles potiſſimum, variolæ, morbilli, uti in principio minus
ſpecti, in fine vel ἀκμῇ gravius meritò terrent ſpaſmi accedentes; ſunt tamen
hic plurimi gradus, neque ſemper in violentas iſtas malum erumpit agitationes,
l ſubinde interiora convellens, ſilenti quaſi, ac ſtupente ſpaſmo tenellos ſopit,
tinetque internas fibras in gravi periculoſaque tenſione, eo periculoſiore,
ò occultiore.

De gradibus innumeris jam monuimus, ſunt ſanè, qui vel in ſomno levius-
è corripiuntur, imo & vigilantes quaſi reſiſtere nonnihil poſſunt, ac eluctari,
in illis vel alius generis ordinisque ac gradus malum eſt, vel adhuc in incre-
nto, uti dantur, qui per multos, tardosque gradus ad ἀκμὴν mali aſſurgunt,
ti ſymtomatum incremento ac augmento. Prout ſcilicet principium nervo-
n à cauſa vel totum occupatur, vel quoad partem tantum ac mitius. Difficul-
em ſanationis agnoſcunt omnes, ſubinde tollitur terribile hoc malum, in in-
tibus frequentius, in adultis rarius, rariſſimè poſt juveniles annos, ſed nulla
fixa eſt regula.

Non difficile eſt ex hactenus deductis concludere, cerebrum ac principium
xime in illo nervorum graviter in tanto affici morbo, à plurimis diverſisque
ſis. Ipſam cerebri diſpoſitionem aliquando concurrere, dubium nullum eſt;
erò ejus, quam quidam allegant ἐυαισθησία huc contribuat, non auſim deter-
are, niſi illam ſumas pro debilitate quadam illius, teneritudine juſto majo-
ac proin ſenſibilitate teneriore juſtò, pronáque ad recipiendas extraneas, do-
ticasque impreſſiones, ſtimulos atque irritationes.

Cum verò ſerum accuſatur, ichoroſum, acidum, bilioſum, vel lympha talis,
e acris, volatilis, elaſtica, imo diſploſiva, vellicans ac ſpumeſcens, quæ po-
ſimul obſtruat, membranas cerebri, aliarumque partium ſenſiliores, fibril-
ue nerveas turgentes ſtringat atque convellat, ſimulque ſpiritus valdè irri-
onfundatque, & ſic reliquas etiam muſculorum imperio ſubjacentes partes,

in ſpasmos cogat ; facile agnoſces. totam ſanguinis maſſam his imbui tum characteribus, nec ſolam lympham, ſerumve peccare, & huic tribui vim exploſivam atque elaterem ipſi non competentem, ſed ſpiritibus potius irritatis aereis ; Sero interim non ſola acrimonia agente, vel acore ſuo, verum etiam viſciditate, ac mole, ſtaſi, vaſorumque ac fibrillarum preſſione, vi cujus lentæ tenacitatis aptior eſt ad obſtructiones pororum, vel potius oſculorum in vaſculis ; Et quamvis quædam occludantur, alia ſanè in cerebro magis videntur juſto patere, per quos tam confeſtim in muſculos convulſos adiguntur ſpiritus. Cæterum viſciditas, ac lympha, ſanguisque peccans conſideranda ſunt vel intra vaſa, vel extra eadem ; Sanè in Epilepſia innumeris vicibus recurrente non poſſunt iſti humores dici extravaſati, ac cerebri membranis vellicandis admoti, hoc enim lethale foret citius, nec tam diuturnam ſineret fieri, triſtemque tragœdiam ; Unde vel intra vaſa glandulasque diſtenſione, ac turgeſcentia ſanguis, propter incluſas aëris ſpirulas elaſticas, poteſt premere vicinos nervulos, ſpiritusque irritare, vel alius ſæpe occultusque ſtimulus, ubicunque in corpore hærens, origo mali eſt. Cæterum promtitudo ſtricturarum ſpasmodicarum per conſenſum in plurimis partibus muſculisque vel ſolo ſternutationis exemplo clariſſima eſt, atque extra controverſiam poſita.

Patetque jam, quid dicendum ſit de fermento, quod tantos humoribu motus, activitatemque inferat, id ſcilicet in humoribus non ſemper eſſe quærendum, aliquando vero etiam illis domeſticum eſſe, ob acrimoniam ſcilice bilis deſciſcentis ſingularem, viſcidam magis, quam tenuem, aut volatilem, ne præcisè acidam, ſanguinem tamen charactere haud laudabili inficientem ; Præcipuum conferunt humorum variæ ſtaſes, atque congeſtiones paſſim factæ, ci ca cerebrum maximè, ſive ſanguinis, ſive ſeri in ſuis vaſis, & quandoque ext vaſa ; licet putrilago ſeri talis vix cenſenda ſit ex frequentioribus cauſi Neque tamen particulares motus convulſivi ſtatim arguunt domeſticum in t li parte ſtimulum, cum ille tamen alibi, vel in cerebro vel alia parte poſſit later

De remediis multa dicere non attinet, ea tetigiſſe ſufficiat ; Primo iteru loco veſicatoria commendamus, venæ ſectio ſalutaris aliquando, nec ſemper t men indicatur, imo & aliquando nocere queat ; ætatis mutatio per ſe quand que ſalutaris eſt, in ſequiori ſexu menſtrui fluxûs ſucceſſio ac procuratio plu mum valet, emetica quidam maximi faciunt, quod fomite in primis viis earum cruditate latente concedemus, vix aliis in caſibus æquè frequentes : Purgan cautè adhibita, nec enim promiſcuè tuta ſunt, nervina autem, roborantia, vo tilia etiam, in caſu non adeo calido, ac ſanguine non fervido, ſuccinata, cin barina, ſulphure blando conſtantia alia, ſpecifica ; Etſi forſan horum numerus haud adeò ſit magnus ac ſpecioſus, quam quidem vulgo recenſeri ſolet.